

ทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากนักจิตวิทยา และนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการค้นคว้า และทดลองพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นไม่ได้อยู่กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญา เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะต้องคำนึงถึงอีกด้วย เช่น องค์ประกอบเกี่ยวกับความสนใจ การปรับตัว สภาพภาพทางบ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน และแรงจูงใจในการเรียน เป็นต้น ดังเช่น การศึกษาของ เอ็ดวาร์ด แฟรงเกิล (Edward Frankel)¹ และของ ทราฟเวอร์ (Travers)² ซึ่งได้ผลออกมาคล้ายคลึงกันคือ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียนของนักเรียน นอกเหนือจากสติปัญญาแล้วก็คือ ความสนใจปัญหาส่วนตัว พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางสังคม สภาพทางบ้าน ฯลฯ ซึ่งถ้าเราจะลองพิจารณาถึงองค์ประกอบเหล่านี้ให้ดี จะเห็นว่าองค์ประกอบที่ควรจะทำให้ความสนใจอย่างมาก คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับบ้านหรือสภาพแวดล้อมทางบ้านทั้งหมด ซึ่งในที่นี้ ก็ความถึงลักษณะการอบรมเลี้ยงดู ความเป็นอยู่

¹ Victor M. Nolt and Rachel P. Nold, "A comparative study of Achieving and understanding High School Boy of High Intellectual Ability, in Reading in Educational Psychology (New York: Macmillan Company, 1964), pp. 167.

² Robert M.W. Travers, Educational Measurment (New York: Macmillan Company, 1953), pp. 420.

ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม อาชีพ สภาพของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน อาชีพ
ความเป็นอยู่ของคนในละแวกนั้น

ที่กล่าวว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับบ้านควรจะได้รับความคิดเห็นมากที่สุดก็เพราะ
องค์ประกอบทางค่านี้นี้ มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมาตั้งแต่เด็กจนโต เด็กจะ
เป็นคนใดสมบูรณ์เพียงไร มีบุคลิกภาพเป็นอย่างไร จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้
อย่างเป็นสุขเพียงไร ล้วนแล้วแต่มาจากอิทธิพลของบ้านแทบทั้งสิ้น บ้านเป็นสถาบันแห่ง
แรกของเด็กเป็นสถาบันขั้นมูลฐานของสังคมที่จะช่วยวางรากฐาน ให้แก่สถาบันอื่นในสังคม
เพราะบ้านเป็นสถานที่ ๆ ให้กำเนิดของชีวิตให้การอบรมเลี้ยงดู สร้างบุคลิกภาพ ให้การ
ฝึกฝนกำหนดรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ สร้างค่านิยม ความเชื่อถือ แบบอย่างของการ
ดำเนินชีวิต ฯลฯ เด็กจะรับเอาสิ่งเหล่านี้เข้าไปที่ละน้อย ๆ และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่
สิ่งเหล่านี้จะถูกฝังแน่นจนกลายเป็นคุณลักษณะประจำตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก ดังนั้น
ถ้าเด็กได้รับการอบรมฝึกฝนที่ดี มีแบบอย่างที่ดี ได้พบเห็นหรือรับรู้แต่สิ่งที่ดี เด็กก็จะ
เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กอยู่ในบ้านที่ไม่สามารถจะ
ให้การอบรมที่ดี ขาดความอบอุ่น ขาดแบบอย่างที่ดี ก็จะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กอย่างมาก
ซึ่งอาจทำให้ชีวิตต้องประสบกับความผิดหวัง หรือทำให้ไม่อาจอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากสิ่งเหล่านี้ก็พอจะมองเห็นแล้วว่าบ้านมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมากเพียงไร
ดังนั้น ถ้าผู้ใหญ่หรือสังคมสามารถจัดบ้านที่ดีให้แก่เด็กของตนได้ ก็หมายถึงเป็นการเริ่มต้น
ที่ดี เริ่มปลูกฝังสิ่งที่ดีและเป็นการนำทางชีวิตของเด็กไปสู่ความสุข และความสมหวังต่อไป
นั่นเอง

ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะของบ้านที่ดี จะขอพูดถึงความหมายของคำว่า "บ้าน"
ในที่นี้ให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งเสียก่อน คำว่า "บ้าน" ไม่ได้หมายความถึงเฉพาะ อาคารหรือสิ่ง
ปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น แต่กินความรวมถึงความสัมพันธ์ สภาพความ
เป็นอยู่ของคนในบ้าน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่
ชนบทประเพณีของคนในละแวกนั้นด้วย ดังนั้นจึงพอจะสรุปองค์ประกอบของบ้านได้เป็น

3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ ๓ อย่างนี้ คือ

1. ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก (การอบรมเลี้ยงดู) ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพี่น้อง เด็กกับญาติผู้ใหญ่ และเด็กกับสมาชิกอื่น ๆ ภายในบ้าน
2. ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว
3. สภาพของบ้าน ได้แก่ ที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณบ้าน เพื่อนบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ของคนในละแวกนั้น

จากที่กล่าวมาจึงพอสรุปได้ว่า คำว่า บ้านดีในที่นี้ไม่ได้หมายถึงบ้านที่สวยงามทันสมัย หรือบ้านที่มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อยู่พร้อมแต่หมายถึงบ้านที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ก็คือจะต้องเป็นบ้านที่ให้ความอบอุ่น ให้ความสุข ความสบายใจ และให้ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยแก่ผู้อยู่อาศัย บรรยากาศภายในบ้านควรเต็มไปด้วยความรัก ความเห็นอกเห็นใจ ความเป็นกันเองซึ่งบรรยากาศเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ย่อมหมายถึงว่าทุกคนในบ้านไม่ว่าจะเป็น บิดา-มารดา ญาติพี่น้องหรือสมาชิกอื่น ๆ จะต้องอยู่กันด้วยความรักใคร่ สามัคคี มีเมตตา เอื้อเฟื้อ เพื่อแม่และมีความจริงใจต่อกัน สำหรับในด้านเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะต้องมีรายได้เพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงดูสมาชิกให้มีความสุขตามสมควร นอกจากนั้นบ้านจะต้องตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่เป็นแหล่งมั่วสุมของอันธพาล เพื่อบ้านต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ถ้าบ้านมีองค์ประกอบเหล่านี้อย่างสมบูรณ์ และเป็นไปในทางที่ดีจึงจะเรียกได้ว่าเป็นบ้านที่ดี ต่อไปนี้จะขอแยกกล่าวถึงองค์ประกอบแต่ละอย่างให้ละเอียดยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวอาจแยกกล่าวได้เป็น 4 ลักษณะ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อกับแม่ของเด็กเองจะมีอิทธิพลต่อจิตใจ ต่อบุคลิกภาพ ต่อพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กเป็นอันมาก เพราะถ้า

เด็กได้อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน เห็นอกเห็นใจกัน ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหาหรือมีความทุกข์ ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตน ช่วยกันอบรมเลี้ยงดู พยายามจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้ดี ไม่ให้มีสิ่งใดมากระทบกระเทือนจิตใจ ของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความสุข มีความอบอุ่น มีที่พึ่ง ไม่รู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง เด็กจะมีสุขภาพจิตที่ดี และมีแนวโน้มที่จะประพฤติตัวไปในทางที่ดี ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กต้องอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ ครอบครัวไม่มีความสงบ บรรยากาศของบ้านไม่น่าอยู่ เด็กก็จะกลายเป็นคนก้าวร้าว ชอบชกต่อยผลักจากหยาบคาย ซึ่ปิด ชอบวิวาท เด็กที่ต้องอยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบจุกจิก จู้จี้ ซึ่บ่นไม่ยอมให้อภัยกันในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เด็กก็จะกลายเป็นคนขาดความมั่นคงทางอารมณ์ หัวใจไวง่าย ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในครอบครัวที่พ่อแม่ชอบเล่นการพนัน คีฬาสุรา จะทำให้เด็กเลียนแบบได้ง่าย เด็กที่พ่อแม่เลิกร้าง แยกทางกันอยู่มักจะประพฤติตนเป็นพาลเถร ก้าวร้าว รวมกันเป็นแก๊งค์ เป็นหมู่ ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เพื่อเรียกร้องความสนใจและเพื่อหาทางชดเชยสิ่งที่ตนขาดหายไป รุประณีต นักธรรม¹ กล่าวว่า "พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องพยายามทำบ้านให้น่าอยู่ บ้านที่น่าอยู่ไม่จำเป็นต้องเป็นบ้านใหญ่ มีเครื่องอำนวยความสะดวกสบายอาจเป็นบ้านเล็ก ๆ แต่สะอาดมีระเบียบมีบริเวณบ้านร่มรื่น พ่อแม่มีความรักใคร่เข้าใจกัน มีโอกาสร่วมกันทำงานในบ้าน ลูกได้ใกล้ชิดพ่อแม่ และมั่นใจว่าพ่อแม่รักตน" ดังนั้น จึงพอจะเห็นแล้วว่า คนส่วนใหญ่ต่างก็เห็นความสำคัญของพ่อแม่เป็นอันมาก ถ้าพ่อแม่ทุกคนได้ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและพยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ปัญหาเด็กเถร ปัญหาสังคมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวันนี้คงจะลดน้อยลงไปเป็นอันมาก

¹รุประณีต นักธรรม, "บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมสมาคมผู้ปกครองและครู" จุลสารสะพานทอง 2 (มีนาคม 2519): 25.

2. ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก บุคคลแรกที่เด็กจะไ้พบเป็นครั้งแรกในชีวิตก็คือ พ่อแม่ เด็กจะต้องพึ่งพาพ่อแม่มากในขณะที่ยังเล็กอยู่ พ่อแม่จะเป็นผู้ที่สนองความต้องการของเด็กแทบทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทางด้านความรัก ความอบอุ่น การช่วยเหลือเมื่อยามป่วยไข้ เสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ซึ่งสรุปแล้วก็คือ การสนองความต้องการของเด็กทุกอย่างทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อเด็กโตขึ้นอาจจะพึ่งพาพ่อน้อยลงไปบ้าง เพราะสามารถที่จะช่วยตัวเองได้บ้างแล้ว แต่ก็ยังมีบางคนที่ต้องอาศัยพ่อแม่อยู่ต่อไป จากสิ่งเหล่านี้ก็พอจะแสดงให้เห็นแล้วว่าพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับเด็กเพียงใด ไม่ว่าจะเป็นความผูกพันทางสายโลหิต หรือโดยทางปฏิบัติ ดังนั้นโดยธรรมชาติของเด็กจึงต้องการความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่มากพอสมควร ต้องการมีความรู้สึกว่าเป็นคนไม่ถูกทอดทิ้ง และตนเป็นคนสำคัญคนหนึ่งของพ่อแม่ ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากพ่อแม่ไม่น้อยหน้าเพื่อนคนอื่น สำหรับเด็กที่ขาดพ่อ-แม่ หรือมีพ่อแม่แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร หรือเด็กที่ถูกเลี้ยงดูแบบวิชีการบังคับให้อยู่ในระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของพ่อแม่ ก็จะทำให้เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ผิดแปลกออกไปอีก เพราะสิ่งที่เขาไ้รับไม่ตรงกับธรรมชาติ และความต้องการของเขา พฤติกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ จะแสดงออกในทางที่ขัดต่อการยอมรับของสังคมซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ตัวเด็กเอง และ

แก่ครอบครัวด้วย ดังรายงานของ World YWCA¹ ตอนหนึ่งที่ว่า

ครอบครัวจะมีความสุขใดก็ตามการจะคงเป็นหัวใจสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและเหมาะสมเพื่อที่จะให้บุตร และสมาชิกในบ้านไ้ได้รับความอบอุ่น มีความมั่นใจ และมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการที่เหมาะสมอันเป็นจุดหมายปลายทางที่บิดามารดาทุกคนคาดหมาย ถ้าบิดามารดาปฏิบัติหน้าที่บกพร่องก็จะมีผลกระทบกระเทือนทำให้บุตรขาดความอบอุ่น เกิดความวิตกกังวล พฤติกรรมและการแสดงออกของเด็กจะเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสมในที่สุดจะกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาใด

006022

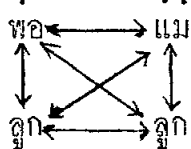
¹World Young Women's Christian Association (World YWCA),
Take care of the people (Geneva; [n.p.] ; 1974), p. 19

นอกจากนั้น ยังมีนักการศึกษาอีกหลายท่านได้ให้ความสำคัญ ของพ่อแม่ที่มีต่อลูกไว้ เช่น ฮาร์วิงเฮิธ¹ (Harvighurst) ได้กล่าวไว้ว่า

เราเคยกล่าวกันว่าพฤติกรรมของเด็กแรกเกิดยังไม่ใช่พฤติกรรมของมนุษย์อย่างแท้จริง จนกว่าเด็กจะโตมีการติดต่อกันและกันในสังคม และได้รับการเรียนรู้จากสังคมในวัยแรก ๆ ของชีวิต เด็กจะใคร่คว้าวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เป็นมนุษย์ ครอบครัวยุคแรกจะเป็นกลุ่มสังคมแรกที่เด็กจะโตเป็นผู้มาชิก และครอบครัวจะเป็นหน่วยสังคมแห่งแรกในชีวิตของเด็ก บุคคลที่เด็กจะโตพบปะเป็นครั้งแรก และสอนให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมนั้น เริ่มจากแม่แล้วจึง พ่อ ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติพี่น้องอื่น ๆ

บทบาทของครอบครัวในสังคมเป็นที่เกิดของความเป็นเพื่อน ความรัก ความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นรากฐานของการพัฒนาบุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวเป็นระบบตามรูป ครอบครัวยุคแรกเป็นระบบสังคมที่ต่างจากระบบสังคม หรือองค์การทางสังคมอื่น ๆ ในแง่ของการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดเวลาในชีวิต หรือเปรียบเทียบกับกลุ่มการเล่น กลุ่มโรงเรียน หรือหน่วยงาน ครอบครัวยุคแรกจะเป็นระบบสังคมที่เล็กกว่า และใกล้ชิดกว่า มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน มีการเผชิญ

หน้าซึ่งกันและกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และเด็กทารกนั้นมีความสำคัญมากดังที่อิริคสัน² ได้เขียนไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและทารกเป็นพื้นฐานการพัฒนาความรู้สึกไวใจ หรือไมไวใจสิ่งต่าง ๆ ในโลกหากเด็กมีประสบการณ์ว่าตนได้รับรางวัลหรือได้รับผลสำเร็จตามความประสงค์ เนื่องจากมารดาของตนเองแล้วจะทำให้เด็กเกิดความไวใจ เชื่อใจมารดา และผลพลอยได้ก็คือแก่ การไวใจผู้อื่นในทางตรงกันข้ามหากมารดาไม่คอยช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องกับมารดากระทำนี้ ก่อให้เกิดความพอใจของเด็กแล้วเด็กจะเกิดความรู้สึกไม่ไวใจมารดา และผู้อื่น

¹Robert J Harvighurst and Neugarten Bennicel, "The child's social environment," Society and Education (Boston: Allyn and Bacon, 1962), p.63.

²จันทมาศ ชื่นบุญ และคณะ, จิตวิทยาเด็ก (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและการซื้อแห่งประเทศไทยจำกัด, 2515), หน้า 15.

จากข้อคิดหรือจากการค้นคว้าของนักการศึกษาดังกล่าว ก็พอจะเป็นเครื่องสนับสนุน ได้แล้ว
 ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เด็กจะประพฤติตัวเช่นไร มี
 บุคลิกภาพอย่างไรจะสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดู
 ของพ่อแม่เสียเป็นส่วนใหญ่ นักการศึกษาได้พยายามแบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูไว้
 หลาย ๆ แบบด้วยกัน เช่น บอยส์วิน คัลฮอร์น และบรีส์ด¹ (Balwin Kalhorn and
 Breese) ได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู หรือบรรยากาศของบ้านออกเป็น 3
 ประเภท ดังนี้

1. บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย (Democratic)
2. บ้านที่มีการปกครองแบบอัคราธิปไตย (Autocratic)
3. บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์ (Indulgent)

บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึงบ้านที่บิดามารดาให้อิสระเสรี
 แก่บุตรพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา ความประพฤติ หรือการตั้งกฎเกณฑ์ที่ใช้กับ
 บุตร จะเน้นหนักไปในด้านการสนองตอบความต้องการ และธรรมชาติของเด็ก เด็กจะมี
 อิสระเสรีในขอบเขตที่กำหนดและถ้าเด็กฝ่าฝืน กฎที่บิดามารดาวางไว้จะถูกทำโทษเป็น
 ครั้งคราว

บ้านที่มีการปกครองแบบอัคราธิปไตย หมายถึง ลักษณะที่บิดามารดาตั้งเป็นกฎ
 การกระทำของเด็กแทบทุกชนิด เด็กจะต้องพยายามรักษาระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด การ
 ฝ่าฝืนกฎนั้นว่าเป็นความผิดที่รุนแรง

บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์นั้นหมายความว่า จะไม่มีการ
 ตั้งข้อบังคับใด ๆ กับเด็กเลย เด็กสามารถทำทุกสิ่งได้ตามความปรารถนา

¹ นวลศิริ เป่าโรหิตย์, จิตวิทยาพัฒนาการ (พระนคร: โรงพิมพ์จุฬารังษาล,
 2509) หน้า 27

การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบให้ผลต่างกัน

เด็กที่มาจากบ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีนิสัยกล้าไม่กลัวคนสนใจซักถามในสิ่งที่ตนไม่รู้ และมักจะฝ่าฝืนกฎข้อบังคับมากกว่าเด็กที่มาจากบ้านที่ใช้ระบบอัคราธิปไตย นอกจากนั้น เด็กเหล่านี้ มักจะกลายเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มได้รับความนิยชมชอบจากเพื่อนฝูง ส่วนเด็กที่ได้รับการตามใจจากบิดามารดาจะกลายเป็นคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา ลักษณะนิสัยซื่ออายุ เด็กที่มาจากบ้านที่เข้มงวดจะค่อย ๆ กลายเป็นเด็กที่เข้ากับผู้อื่นลำบากชอบทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ๆ

โสมรธรรมิ จันทรประภา¹ ได้กล่าวถึงลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น ว่าสามารถแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 6 ประเภท คือ

1. ประเภทเลี้ยงดูให้เป็นผู้ใหญ่มาตั้งแต่เด็ก พ่อแม่เลี้ยงดูแบบกำหนดกฎเกณฑ์ เจาะระเบียบ ให้ประพฤติก้าวเป็นผู้ใหญ่เกินวัย ในที่สุดเด็กจะกลายเป็นคนมีลักษณะผู้ใหญ่ เจาะระเบียบวางตัวแบบผู้ใหญ่ ว่าคาญการกระทำของเด็กวัยเดียวกัน ซึ่บ่นทำให้เข้ากับเพื่อนยาก หรือไม่ก็ประพฤติก้าวตรงกันข้ามกับแบบแรกเลย เมื่ออยู่ลี้หลังผู้ใหญ่ เช่นไม่มีระเบียบ ประพฤติก้าวเลวทราม เป็นต้น

2. ประเภทเลี้ยงดูอย่างเป็นเทวดา ประเภทตามใจทุกอย่าง เอาอกเอาใจ โดยไม่มีการควบคุม โตขึ้นเด็กจะกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว ยกตนข่มคนอื่น กูถูกคน ทำให้เข้ากับเพื่อนได้ยาก

3. ประเภทเลี้ยงดูอย่างเป็นผู้ร้าย คือเด็กประเภทนี้มักจะเป็นเด็กที่พ่อแม่ไม่ฟังปรารภรณาคะให้เกิด หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่แตกแยก ผู้ปกครองจะเข้มงวดคอยจับผิดตลอดเวลา เด็กต้องป้องกันตัวตลอดเวลาทำให้เด็ก มองคนอื่นในแง่ร้ายเสมอ ไม่คิดว่าจะมีคนที่มีความจริงใจกับตนในโลกนี้

¹โสมรธรรมิ จันทรประภา "คนไม่เหมือนกัน" การบริหารทางจิต สำหรับเด็กวัยรุ่น (พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2515) หน้า 82 - 84.

4. ประเภทเลี้ยงดูอย่างเป็นของเล่น คือการเลี้ยงไว้เชยชม ต้องการให้แสดงออกเช่นชอบให้แต่งตัวสวย ๆ ให้มีโอกาสแสดงละครทางโรงเรียน หรือทางโทรทัศน์ เพื่อผู้ปกครองจะได้มีหน้ามีตา เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบนี้จะกลายเป็นคนที่ชอบแสดงออก จนบางครั้งกลายเป็นคนจู้จี้จ้าน ชอบเรียกร้องความสนใจ ซึ่งเป็นที่ขบขันและรำคาญของเพื่อน ๆ

5. ประเภทเลี้ยงดูอย่างเป็นสัตว์เลี้ยง คือผู้เลี้ยงมักเป็นคนเจ้าอารมณ์ บางครั้งก็อารมณ์ดี บางครั้งร้ายเด็กกลับตัวไม่ทันในที่สุด เด็กจะกลายเป็นคนเจ้าอารมณ์ไปด้วย ไม่เชื่อมั่นในตัวเอง ตัดสินใจอะไรไม่ได้ หวาดระวาง

6. ประเภทเลี้ยงดูอย่างเป็นคน คือผู้เลี้ยง ๆ ให้เด็กเติบโตตามธรรมชาติ ตามพัฒนาการของเด็ก อบรมให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร เด็กที่ถูกเลี้ยงแบบนี้ จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์มีสภาพทางจิตที่ดี อยู่ในสังคมได้ด้วยดี เป็นบุคคลที่น่าคบของเพื่อนฝูง

ชยันต นาคบุปผา¹ ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 7 แบบ ด้วยกัน ดังนี้ คือ

1. พ่อแม่ที่ทอดทิ้งลูก พ่อแม่บางคนไม่ยอมรับว่าเด็กคนนั้นเป็นลูกของตนไม่เอาใจใส่ ไม่รักและไม่ให้ความอบอุ่นอย่างที่พ่อแม่ทั่ว ๆ ไปให้แก่ลูก เด็กจะหิวความรักขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะทำให้เด็กมีปมค้อยเก็บตัวไม่กล้าทำอะไรบางครั้งจะมีกริยาที่ไม่มงคลเพราะรู้สึกว่าเป็นโลกนี้ตนไม่ได้เป็นที่รักของใคร ซึ่งตรงกับการศึกษาของซิมมอนส์ พี เอ็ม (Simmond P.M.)² ในเรื่อง "จิตวิทยาของความสัมพันธ์ระหว่างบิดา

¹ชยันต นาคบุปผา. โลกของวัยรุ่น (เชียงใหม่: มุขนิธิศาสตร์จารย์ หม่อมหลวงศุภ ชุมสาย, 2515), หน้า 29.

²Walter S. Monro, Encycopedia of Educational Research (New York: Macmillan, 1950), p.185.

มารคากับบุตร" เมื่อปี ค.ศ. 1939 สรุปว่า "บิตามารคาที่ทอดทิ้งบุตร ซากความเอาใจใส่ดูแลจะทำให้บุตรมีลักษณะเป็นคนก้าวร้าว เห็นคนอื่นเป็นศัตรูชอบหนีโรงเรียนเป็นอาเจิน ชอบพูดปดและชอบลักเล็กขโมยน้อยควาย"

2. พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ลูก ปล่อยให้ลูกอยู่ในความดูแลของคนใช้ การเลี้ยงดูแบบนี้เด็กอาจจะเจริญเติบโตทางกายตามปกติ แต่เด็กจะขาดความอบอุ่นทำให้กลายเป็นเด็กที่ดื้อรั้นไม่ยอมเชื่อฟังใครบางที่มีพฤติกรรมที่แปลก ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

3. พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือลูก การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่จะควบคุมดูแลทุกอย่างใกล้ชิดไม่ปล่อยให้แสดงความคิดเห็นได้เอง การที่เด็กถูกขัดขวางเช่นนี้ จะมีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของเด็กมากดังที่ เจอร์ซิลด์ (Jersild)¹ ได้กล่าวว่า "บิตามารคาจะเป็นผู้มีอิทธิพลยิ่งในการสร้างวินัยแก่เด็ก บิตามารคาจะตอ้งไม่ตามใจเด็กเกินไปหรือไม่เข้มงวดเกินไปจะต้องถือความพอดีเป็นที่ตั้ง การใช้วิธีเข้มงวดกวคช้นหรือตามใจเด็กเกินไปจะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กเอง"

4. พ่อแม่ยอมลูกทุกอย่าง ตามใจทุกอย่างทำให้เด็กเอาแต่ใจตนเองหลงตนและมั่นใจในตนเองมากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีปัญหาในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนฝูงเป็นอันมาก

5. พ่อแม่ที่ปกป้องลูกจนเกินไปไม่ยอมให้ทำอะไรเลยไม่ยอมให้รับผิดชอบกิจการงานใด ๆ ญาติพี่น้องหรือคนอื่น ๆ จะมาพูดจากระแทกกระทอนใจไม่ได้เป็นอันขาด เด็กพวกนี้มักจะเอาแต่ใจตัวเอง ชอบข่มขู่ และรังแกคนอื่นเพราะพ่อแม่ให้ท้าย

6. พ่อแม่ทะเยอทะยานใฝ่สูง พ่อแม่อยากให้ลูกได้ดีเป็นกบใหญ่คนโตในวันหน้า โดยไม่คำนึงถึง ความต้องการของเด็กทำให้เด็กไม่กล้าขัดขืนจึงเก็บความไม่พอใจไว้ บางครั้งเด็กจะหันเข้าสู่อุปโลกแห่งความฝัน เพื่อทำให้ตนมีความสุขชั่วระยะเวลาหนึ่ง พ่อแม่บางคนผิดหวังในอาชีพที่ตนเคยตั้งใจไว้ เมื่อมีลูกก็หันมาทุ่มเทความหวังทั้งหมดไว้ที่

¹ Jersild A, Child Psychology (New Jersey, 1960), p.165.

ลูก เพื่อที่จะให้ลูกเป็นตัวแทนของคนดังที่ เซย์เลย์ (Sayles)¹ ได้กล่าวไว้ว่า พ่อแม่ที่ไม่สมหวังในแผนของชีวิตที่วางไว้ตั้งแต่เด็ก ๆ ว่าต้องการจะเป็นนั่นเป็นนี่ เมื่อมีลูกก็มักจะหันมาทุ่มเทความหวังทั้งหมดไว้ที่ลูก ต้องการให้ลูกเป็นตามที่ตนตั้งความประสงค์ไว้ให้ได้ โดยไม่คำนึงถึงว่าเด็กจะยอมรับหรือไม่

7. พ่อแม่ที่เลือกที่รักมักที่ชัง จะทำให้เด็กมีปมค้อย ถ้ายังเรียนไม่เก่งควายแล้วจะปรับตัวให้เข้ากับทางบ้านควายความลำบาก พ่อแม่บางคนรักลูกผู้ชายมากกว่าผู้หญิง หรือบางคนรักลูกที่ช่างประจบช่างเอาอกเอาใจ หรือลูกคนไหนหน้าตาดี พ่อแม่ก็จะให้ความเอ็นดูเป็นพิเศษ โดยหารู้ไม่ว่าการกระทำเช่นนั้นจะเป็นการทำลายจิตใจของเด็กอย่างมาก จะทำให้เด็กรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ รู้สึกว่าตนไม่เป็นที่รักที่ต้องการของใคร อาจหาทางออกในทางผิด ๆ ก็ได้ นอกจากนั้น แมคคานีเยล (McDaniel)² ได้กล่าวว่า "เด็ก ๆ ที่แม่มีน้องคนใหม่จะเกิดความรู้สึกอิจฉาริษยา เกิดความรู้สึกขุ่นเคืองใจเหมือนตนเองถูกแย่งความรักไป ดังนั้นพ่อแม่ควรจะให้ความสนใจแก่เด็กให้ที่เป็นพิเศษด้วยเหมือนกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวขึ้น"

จากรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูเด็กของนักการศึกษา และนักจิตวิทยาหลาย ๆ ท่านก็พอจะมองเห็นแล้วว่าไม่ว่าจะจัดแบ่งเป็นกี่ประเภท หรือกี่แบบก็ตาม ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปจะคล้ายคลึงกันเพียงแต่จะละเอียดมากน้อยแตกต่างกันเท่านั้น แต่สิ่งที่มีว่าสำคัญ และควรจะให้ความสนใจมากกว่านั้น ก็คือผลของการให้การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบ เพราะเป็นที่ทราบกันแล้วว่าพ่อแม่มีส่วนที่จะช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัย พฤติกรรมต่าง ๆ แก่เด็กตั้งแต่เด็กยังเล็ก ๆ และสิ่งเหล่านี้ จะคิด

¹Mary Buell. Sayles, The Problem Child at Home (New York: the common wealth Fund, 1932), p.15

²Henry B. McDaniel and G.A. shaftel, Guidance in the Modern School. (New York: The Dryden Press., 1932), p.89.

ตัวเด็กไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นถ้าพ่อแม่รู้จักเลือกวิธีการ หรือแบบฉบับในการเลี้ยงดูที่ดี ก็หมายถึงว่าจะเป็นการริเริ่ม หรือปลูกฝังสิ่งที่ดีงามแก่เด็ก จะทำให้เด็กที่อยู่ในความปกครอง เป็นเด็กที่ดี และจะกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตด้วย ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเองเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอีกด้วย

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา¹ ได้สรุปหลักของการอบรมเลี้ยงดูบุตรไว้ดังนี้

1. พ่อแม่ต้องยอมรับพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ของเด็กว่า แต่ละขั้นเป็นไปในทางองคิมาบ้าง เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ทราบว่า เมื่อใดเด็กจึงจะมีความพร้อมที่จะเรียนสิ่งใหม่
2. พ่อแม่จะต้องจัดหาสิ่งต่าง ๆ ให้เด็กเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานแก่เด็กในการเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ทั้งในด้านร่างกาย และด้านอารมณ์ตลอดจนต้องฝึกเด็กในเรื่องการกิน การขับถ่ายและอื่น ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความปลอดภัย และอบอุ่นใจในเรื่องเหล่านี้
3. พ่อแม่จะต้องศึกษาแบบแผนของความเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กเพื่อจะได้เข้าใจเด็กแต่ละคน ทั้งนี้เพราะอัตราการเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันไป
4. พ่อแม่จะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมสนุกในเรื่องการใช้ความสามารถต่าง ๆ เช่น การฝึกการใช้ภาษา และควรจะให้เด็กเป็นชั้น ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป
5. พ่อแม่จะต้องยอมรับว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เด็กจะเติบโตขึ้นมีบุคลิกภาพเป็นเช่นใด ดีแค่ไหน ประสมความสำเร็จในชีวิตเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

¹สุธา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาเด็ก. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพินิตยา, 2517), หน้า 241-242.

หลักการทั้ง 5 ประการที่กล่าวมานี้มีความสำคัญมากที่จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต โดยมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมและบุคลิกภาพเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูง และเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต อันจะทำให้พ่อแม่เกิดความภาคภูมิใจที่ได้อบรมเลี้ยงดูลูกจนกระทั่งบรรลุถึงเป้าหมายต่าง ๆ ตามที่ตนเองได้ร่วมกันตั้งไว้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพี่น้อง ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพี่น้อง มักจะมีผลมาจากการปฏิบัติตนของพ่อแม่ต่อกัน ถ้าพ่อแม่เป็นคนไม่ลำเอียงให้ความรักแก่ลูกทุกคน ๆ คนเท่ากัน ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องของเด็กก็จะเป็นไปโดยราบรื่น การทะเลาะเบาะแว้ง ระหว่างพี่น้องจากความอิจฉาริษยาซึ่งกันจะไม่มี ในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่มีแต่ความลำเอียงเด็กจะเกิดความน้อยใจ ต้องการจะเอาชนะพี่หรือน้องที่พ่อแม่ให้ความสนใจมากกว่าจะเกิดการอิจฉาริษยาซึ่งกันและกันระหว่างพี่น้อง ทำให้เป็นผลเสียทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของเด็กเป็นอย่างมากทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายบ้าน เมื่อที่จะอยู่ร่วมกับพี่น้อง ซึ่งอาจเกิดปัญหาตามมาในภายหลังได้ นอกจากนั้นในบางบ้านจะพบว่าพี่น้องอยู่กันแบบต่างคนต่างอยู่ไม่สนใจซึ่งกันและกันเท่าที่ควร ไม่มีความผูกพันรักใคร่กันเหมือนพี่น้องคู่อื่น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เด็กได้รับจากครอบครัวให้เด็กต้องแสดงออกเช่นนี้ ซึ่งก็นับว่าเป็นผลเสียแก่สุขภาพจิต ของเด็กอย่างมากเช่นเดียวกัน อาจทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่แปลก ๆ ออกมาได้ เฮลลีและบรอนเนอร์ (Healy and Bronner)¹ พบว่า "สัมพันธ์ภาพระหว่างพี่น้องที่เป็นแบบเฉยเมย เย็นชา จะทำให้เด็กเป็นเด็กก้าวร้าวและมีปัญหาทางอารมณ์"

4. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกอื่น ๆ ในบ้าน สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกันมากระหว่างญาติพี่น้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทจะเห็น

¹William Healy and Augusta F. Bronner, New Light on Delinquency and It's treatment. (New York: Macmillan Company 1935), pp. 3-11.

โค้ชเคน คนที่อยู่ในหมู่บ้านหรือละแวกบ้านเดียวกันส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกันแทนทั้งสิ้น และแม้กระทั่งภายในบ้านเองก็มักจะประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อาว์ อยู่รวม ๆ กัน สำหรับครอบครัวที่อยู่ในเมืองลักษณะเช่นนี้จะน้อยลงไป แต่ก็จะมีคนรับใช้หรือคนงานอื่น ๆ อีกแล้วแต่ฐานะของครอบครัวซึ่งบุคคลเหล่านี้ล้วน แล้วแต่มีอิทธิพลและมีความสัมพันธ์กับเด็กแทนทั้งสิ้น สุชา จันท์เอม¹ ได้ให้ความเห็นว่า

ในแต่ละครอบครัวย่อมประกอบด้วยสมาชิกจำนวนแตกต่างกันสมาชิกแต่ละคนเหล่านี้ต่างมีส่วนในการพัฒนาบุคลิกภาพของสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในครอบครัวเดียวกัน ครอบครัวยิ่งใหญ่มาก สมาชิกยิ่งมีความเกี่ยวข้องกันมากขึ้น นอกจากนี้ในแต่ละครอบครัวยังประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีระดับอายุแตกต่างกันอีกด้วย ครอบครัวบางครอบครัวยอมรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และยอมรับผู้ชายเป็นใหญ่ในครอบครัว แต่บางครอบครัวก็ยอมรับผู้หญิงเป็นใหญ่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลภายในครอบครัวนั้น นอกจากสมาชิกที่เป็นบุคลหลานภายในครอบครัว แล้วบางครอบครัวยังมีญาติ หรือคนรับใช้มาอาศัยรวมอยู่ด้วยทำให้ขนาดของครอบครัวใหญ่ขึ้นอีก บุคคลเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของเด็กทั้งนั้น เพราะในบางครั้งพ่อแม่อาจจะไม่ใส่ใจบทบาทในการเป็นพ่อแม่อย่างสมบูรณ์ โดยปล่อยให้ลูกอยู่ในความดูแลของ ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง คนเลี้ยงเด็ก ซึ่งจะทำให้บุคลิกของเด็กเปลี่ยนแปลงไปตามผู้เลี้ยงดู

นอกจากบุคคลที่กล่าวถึงข้างต้นจะมีอิทธิพลต่อเด็กดังกล่าวแล้ว ยังมีปัญหาอื่นที่พ่อแม่มองเห็นได้อีก เช่นในกรณีที่มีผู้อาวุโสอยู่ภายในบ้าน บุคคลเหล่านี้อาจจะเป็นคนหัวเก่า เจ่าระเบียบ แบบแผนอยากให้อื่นประพฤติปฏิบัติตามความต้องการของตนโดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของใคร ซึ่งจะสร้างความรำคาญใจให้แก่เด็ก และสมาชิกอื่นในบ้านเป็นอันมาก หรือในกรณีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่อาจจะมีการขัดแย้งกับของผู้ใหญ่ในบ้านก็ได้ พ่อแม่ต้องการอบรมแบบหนึ่ง แต่ผู้ใหญ่ต้องการให้เป็นอีกแบบหนึ่ง ซึ่งพ่อแม่ของเด็กก็ไม่กล้าที่จะพูด หรือแสดงออกเพราะต้องให้ความเคารพ เชื่อฟังผู้มีอาวุโสกว่าตามขนบ-

¹ สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม, จิตวิทยาเด็ก, หน้า 235-236.

ประเพณี และนอกจากนั้นญาติผู้ใหญ่บางราย อาจจะทำใจเด็กจนเกินไปคอยให้ท้ายเด็ก อยู่เสมอไม่ว่าเด็กจะทำผิด หรือทำถูกทำให้เด็กได้ใจในที่สุดก็ระกลายเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง ต้องให้คนอื่นเอาอกเอาใจอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นผลเสียแก่ตัวเด็กเองเมื่ออยู่ในสังคมต่อไป

จากข้อความที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็พอจะมองเห็นแล้วว่าบุคคลภายในบ้าน นอกเหนือจากพ่อแม่แล้วก็มีอิทธิพลต่อเด็กไม่น้อยทีเดียว ทุกคนต่างก็มีความหวังดีแก่เด็ก แต่อาจมองไปคนละด้าน ดังนั้นถ้าสามารถทำให้ทุกฝ่ายหันมาปรารถนาร่วมกันได้ ผู้ที่เป็นญาติผู้ใหญ่ยอมผ่อนปรนรับฟังเหตุผล หรือความคิดเห็นของผู้อื่นเสียบ้างผลที่ตามมาก็คือ ความสงบสุขของครอบครัว ความสบายใจของทุกฝ่าย และที่สำคัญที่สุดก็จะเป็นผลดีแก่ตัวเด็กนั่นเอง

สภาพความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว

สภาพแวดล้อมทางบ้านเกี่ยวกับความเป็นอยู่และฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัวอาจแยกกล่าวได้เป็น 2 ประการคือ

1. สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว ในครอบครัวแต่ละครอบครัวจะมีสภาพความเป็นอยู่แตกต่างกันออกไป บางครอบครัวมีสมาชิกมาก บางครอบครัวมีน้อย บางครอบครัวพ่อแม่ไม่ลงรอยกัน พ่อมีภรรยาใหม่ หรือพ่อแม่เลิกร้างกันไปแต่งงานใหม่ ทำให้เกิดปัญหาลูกเลี้ยงแม่เลี้ยง หรือบิดาชอบดื่มเหล้า เล่นการพนัน เบาอาละวาด ประพฤติตัวเป็นที่น่าอับอาย หรือบิดามารดาได้รับการศึกษาต่ำไม่มีอาชีพแน่นอน หาเช้ากินค่ำ รายได้กับรายจ่ายของครอบครัวไม่สมดุลกัน หรือบิดามารดาไม่คอยสนใจในการศึกษา เพราะไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ จึงไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่จะเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกต่างกันในระหว่างเด็กที่ต่างครอบครัวกันออกไป เด็กบางคนได้รับความกดดันทางสภาพของครอบครัวมาก ๆ ก็จะพยายามเก็บกดเอาไว้ในที่สุด ถ้าทนต่อไปไม่ไหวก็จะระเบิดออกมาโดยการแสดงพฤติกรรมอันเป็นที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมขึ้นมาได้

ทั้งที่คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ¹ ใ้คำปรึกษาไว้ว่า "เด็กเก่งส่วนมากมาจากบ้านที่ประสบความยุ่งยาก บ้านที่เขาลี้ภัยบ้านแตก เพราะมรดกกรรม หรือการทอดทิ้ง หลบหนีของผู้ปกครอง บ้านที่เสื่อมโทรมเพราะแม่บ้านมีความประหลาดใจไม่ตี พ่อแม่เป็นโรค พิษสุราเรื้อรัง หรือเป็นอาชญากร"

2. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ปัจจุบันนี้ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับทุกประเทศ ประเทศไทยเองก็กำลังประสบปัญหาที่อยู่ในเช่นกัน ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะทำให้เกิดผลตามมาหลายอย่าง เช่น จะทำให้ทุกคนต่างแย่งกันทำมาหากินมากขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาที่จะมาสนใจหรือเอาใจใส่กับบุตรหลานของตนได้เท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะทิ้งบุตรให้อยู่กับกบใจ หรือให้อยู่กันเองตามลำพัง โดยเฉพาะครอบครัวที่มีฐานะยากจน เด็กจะต้องช่วยตัวเอง อยู่กันเองพ่อแม่ไม่มีเวลามารอบรมสั่งสอนมากนัก ดังนั้นโอกาสที่เด็กจะประหลาดใจเสื่อมเสีย กับเพื่อนฝูงที่เกเรตั้งเป็นกลุ่มเป็นแก๊งค์ เสพยาเสพติด หรือก่อความไม่สงบแก่สังคม เช่น ลักขโมยหรือฉกชิงวิ่งราว จนถึงก่อคดีอาชญากรรมต่าง ๆ นั้น มีมากทีเดียว

ถ้าจะลองพิจารณาถึงผลของความผิดเคืองทางเศรษฐกิจในแง่การศึกษาดูบ้าง ก็จะพบว่ามียุทธพลอยู่ไม่น้อย เช่นกัน เด็กที่มีโอกาสได้เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนทางด้านการศึกษา เรียนมาก พ่อแม่มักจะส่งเสียให้เรียนสูง ๆ เพื่อจะได้มีโอกาสที่ดีในภายหน้า และในขณะที่กำลังเรียนอยู่ก็จะได้รับความสนับสนุนอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่าย เสื้อผ้า อาหาร ของใช้จำเป็น หรือไม่จำเป็นต่าง ๆ เด็กเหล่านี้จะมีอย่างพร้อมมูล นอกจากนั้นทางบ้าน

¹กระทรวงศึกษาธิการ, คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ, รู้จักกับ ปัญหาเด็กเรียน (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 136.

ก็อาจจะจ้างอาจารย์มาสอนเป็นกรณีพิเศษอีกเพื่อให้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ถ้าสองมองในแง่
 ครงข้ามบ้าง เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน โอกาสที่จะเรียนก็มีน้อยเพราะพ่อแม่
 ไม่มีทุน หรือถ้าได้เรียนแล้วก็ยังต้องประสบปัญหาอีก ก็ต้องพบกับความขาดแคลนต่าง ๆ
 อาหารการกินไม่สมบูรณ์ เสื้อผ้ามีจำนวนจำกัดขาดอุปกรณ์การเรียน ไม่มีเงินทองใช้จ่าย
 อย่างเพียงพอ เด็กบางคนต้องขาดโรงเรียนบ่อย ๆ เพื่อออกมาช่วยทางบ้านประกอบอาชีพ
 บางรายต้องช่วยหารายได้พิเศษหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว หรือบางรายยังเรียนไม่จบก็
 ต้องออกเสียดกลางคัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ก็พอจะมองเห็นแล้วว่าเด็กที่มาจากครอบครัว
 2 ประเภทนี้แตกต่างกันอย่างไร ฐานะทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลมากเพียงไร ได้มีนักการ
 ศึกษาหลายท่านได้ช่วยกันสรุปปัญหาของเด็กอันเนื่องมาจาก การที่ครอบครัวมีเศรษฐกิจไม่
 ดีไว้ ดังนี้

1. เด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนจะประสบปัญหาความไม่เสมอภาคทางการ
 ศึกษา คือมีโอกาสจะได้ศึกษาน้อย มีก็เสี่ยงต่อจบประโยคเท่านั้น โอกาสที่จะได้เรียนต่อ
 ในชั้นสูงขึ้นไปมีน้อยมาก
2. เด็กจะพบกับปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ และเครื่องใช้จำเป็นต่าง ๆ ใน
 การเรียน
3. ขาดผู้สนับสนุนทางการศึกษา เพราะพ่อแม่ไม่มีความรู้ทางด้านนี้ หรือพ่อ
 แม่ต้องการให้ออกมาช่วยกันประกอบอาชีพมากกว่า
4. ขาดผู้ที่คอยแนะนำ อบรมสั่งสอนเพราะพ่อแม่อาจไม่มีเวลาให้กับเด็ก
 ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะประพฤติก้าวเล็ดลอดได้ง่าย
5. เด็กอาจพบปัญหาทางค่านิยมจิตใจ เพราะเมื่อครอบครัวประสบปัญหาทาง
 เศรษฐกิจ สมาชิกในบ้านมักจะไม่ค่อยมีความสุขเท่าที่ควรอาจจะเกิดความระหองระแหง
 ขึ้นภายในครอบครัว เพราะต่างก็ต้องเผชิญกับปัญหาหนักไม่มีเวลาที่จะสนุกสนานรื่นเริง
 บรรยากาศในครอบครัวมีแต่ความตึงเครียด ผลที่ตามมาก็คือการทะเลาะเบาะแว้ง
 ความไม่ลงรอยกัน ไม่สามัคคีกันอาจทำให้เกิดผลเสียทางค่านิยมจิตใจแก่เด็กได้

6. เด็กบางคนไม่ยอมเข้าใจสภาพครอบครัวของตนโดยเฉพาะ เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น เมื่อเห็นเพื่อนมีเงินทองใช้จ่ายกันอย่างฟุ่มเฟือย ก็ต้องการจะมีอย่างเพื่อนบ้าง แต่ครอบครัวไม่สามารถจะสนองความต้องการทางด้านนี้ได้ เด็กก็ค้นหาทางออกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง เพื่อที่จะให้ได้เงินมา ซึ่งอาจจะใช้วิธีการลักขโมย ฉกชิงวิ่งราวหรือวิธีการอันไม่สุจริตวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาสังคม ดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในกรณีนี้ เฟรกรี (Faegre)¹ ได้เสนอวิธีแก้ไขไว้ว่า

ควรให้เด็กได้เข้าใจว่าครอบครัวมีรายได้จำกัดเพียงไร เพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความไม่พอใจและ เขาใจนิคความตนไม่มีของสวย ๆ อย่างที่เพื่อนมี ผู้ใหญ่ควรให้เด็กมีความเข้าใจในเรื่องราวของครอบครัวว่ามีฐานะเป็นอย่างไร เด็กจะไ้มีความพอใจในความเป็นอยู่ของตน เด็กที่มีความเข้าใจในฐานะของพ่อแม่แล้วจะไม่มีความรู้สึกน้อยใจหรือไม่พอใจอีกต่อไป และถ้ามีเพื่อนที่เป็นลูกคนรวยมีสิ่งของฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เพื่อความทรมาน โอ้อา เด็กจะมีความเวทนาเพื่อนชนิดนั้นมาก

จากปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นก็พอจะทำให้เห็นได้ว่าเด็กในครอบครัวประเภทนี้มีสภาพที่นาสงสารเพียงไร เด็กจะต้องพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเอง และถ้าแก้ไม่ได้ ก็จะพยายามหาทางออกอื่น ๆ ที่ตัวเองคิดว่าดีที่สุด ซึ่งทางออกเหล่านั้นอาจเป็นภัยแก่ตัวเด็กเอง และแก่สังคมที่เขาอยู่ก็เป็นได้ และเมื่อเขาคงอยู่ในสภาพเช่นนั้นคงไม่ต้องการสงสัยว่าการศึกษาของเขาจะเป็นอย่างไร มดตา สุทธิปริศา² ได้สรุปว่า

บ้านใดที่มีเศรษฐกิจดี มีระเบียบวินัยธรรมของบ้านดีพ่อแม่เป็นคนมีการศึกษาคืออบรมลูกให้รู้จักใช้จ่ายในสุรุยสุรายเกินไปมีความอดทน อดทน อดทน เสียสละสิ่งของบางอย่างใหญ่ที่มีความต้องการมากกว่าตน เป็นคนโอบอ้อมอารี ให้ความเคารพนับถือ

¹ แมเรียล แอล เฟรกรี และจอห์น อี แอนเคอร์สัน, การอบรมเลี้ยงดูเด็ก, แปลโดย ปราณี สวัสดิ์ชาติ (สหรัฐอเมริกา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมิชิแกน, 2511), หน้า 262-263.

² มดตา สุทธิปริศา, "คุณและการปรับตนของเด็กวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์-ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500), หน้า 14.

แก้อารุโสดกว่าแม้ว่าคนนั้นจะมีฐานะเป็นเพียงคนไร้ก็ตามเด็กจะประสบแต่ความสุข
สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างสบายใจ ไม่มีปัญหาขัดแย้งใด ๆ เกิด
ขึ้น ฐานะบ้านที่พ่อแม่ยากจนหาเขาก็ยากไม่มีเวลาอบรมลูก เด็กจะรู้สึกมีคุณค่าอย่างยิ่ง
พอเขาช่วยรุ่นเด็กจะปรับตนเองไม่ใคร่มากขึ้น เพราะฐานะของตนด้อยกว่า เมื่ออยาก
ได้ของใช้ เสื้อผ้า ที่สวยงามอย่างเพื่อนก็ไม่มีโอกาสเพราะพ่อแม่ยากจน เด็กจะ
กลายเป็นคนเก็บตัวไม่ยอมเล่นกับเพื่อนฝูง สร้างโลกของตนเองให้สวยสดงดงาม
ขึ้นใหม่ทั้งนี้ ถ้าหากพ่อแม่อบรมลูกให้รู้จักฐานะของตนเองเด็กก็จะมีใจใน
ฐานะของตนดีขึ้น

สภาพของที่อยู่อาศัย

สภาพของที่อยู่อาศัยในที่นี้ได้แก่สภาพของบ้านที่ตั้งของบ้าน สิ่งแวดล้อมในบริเวณ
บ้าน เป็นต้น บ้านนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ บ้านเป็นสถานที่ ๆ สมาชิก
ทุกคนในบ้านจะได้อยู่ร่วมกันจะได้พบกัน บ้านเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อน หลังจากที่ได้
ประกอบภาระกิจ หรือกิจวัตรต่าง ๆ มาแล้วดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำบ้านให้
น่าอยู่ ให้เป็นที่พักผ่อนทางกายและทางใจอย่างแท้จริง คือบ้านจะต้องมีบริเวณกว้างขวาง
เพียงพอไม่แออัด มีห้องที่เป็นสัดส่วนบ้างมีการถ่ายเทระบายอากาศได้ดี ไม่มีกลิ่น หรือ
ควมรบกวนไม่อยู่ในย่านของผู้คนหนาแน่น หรือสลัมมีความสะอาด และเป็นระเบียบพอ
สมควร ทำให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความรักความอบอุ่น เกิดความสบายใจ เมื่ออยู่บ้านหรือ
เมื่อกลับมาถึงบ้าน ฉงวาค วายวานนท์¹ ได้กล่าววว่า

บ้านเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญถ้าหากบ้าน หรือที่อยู่ดีสุดลักษณะ เช่นคับแคบเกินไป จะ
ทำให้เด็กต้องอยู่อย่างเบียดเสียด ยึดเยียด ทัศนสงสว่างไม่พอจะถ่ายเทอากาศ
ไม่พอ ครว หอน้ำ ทางระบายน้ำไม่สะอาดมีกลิ่นเหม็น จะเป็นภัยแก่สุขภาพและ
จิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก ฉะนั้นในการปลูกสร้างบ้านควรคำนึงถึงลักษณะดัง-
กล่าวด้วย"

¹ ฉงวาค วายวานนท์ "บ้านกับโรงเรียน", ใน รู้จักกับปัญหาเด็กเรียนฉบับที่ 2,
คณะกรรมการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กระทรวงศึกษาธิการ, บรรณาธิการ (พระันกร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2508), หน้า 23 - 32.

จะเห็นได้ว่าลักษณะของที่อยู่อาศัย มีอิทธิพลต่อผู้อยู่อาศัยเพียงใด ถ้าบ้านที่ถูกสุขลักษณะผู้อยู่อาศัยก็จะมีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางจิตใจ เค็กรัก เช่นเดียวกับที่เขาได้อยู่ในบ้านที่ดี อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะช่วยส่งเสริมให้มีสุขภาพดี มีสติปัญญาที่มีความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีช่วยให้เขาสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจะทำให้บ้านมีคุณลักษณะที่ดีดังกล่าวได้อย่างไร The American Public Health Association¹ ได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดบ้านให้ถูกหลักสุขาภิบาลไว้ดังนี้ คือ

1. บ้านพักอาศัยจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามความต้องการทางค่านิยมวิทยาของผู้อยู่อาศัย (Satisfaction of fundamental physiological needs) การจัดบ้านเพื่อสนองความต้องการในข้อนี้จะต้องประกอบด้วย
 - 1.1 การจัดการเกี่ยวกับการระบายอากาศ และอุณหภูมิภายในบ้านจะต้องมีการระบายอากาศที่ดีพอ และมีอุณหภูมิไม่สูงนัก
 - 1.2 จะต้องจัดให้มีแสงสว่างเพียงพออาจจะเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ (ดวงอาทิตย์) หรือเป็นแสงสว่างจากไฟฟ้าก็ได้ ซึ่งความสว่างของแสงประเภทนี้ขึ้นอยู่กับประโยชน์ใช้สอย
 - 1.3 บ้านพักอาศัยจะต้องปราศจากการรบกวนจากเหตุรำคาญต่าง ๆ (เหตุรำคาญ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำบ่อย ๆ และเกิดติดต่อกันเป็นเวลานาน ๆ ซึ่งเป็นการรบกวนและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อนามัยของผู้อยู่อาศัยได้) เหตุรำคาญดังกล่าวได้แก่
 - ก. เสียง (Noise Nuisance) เช่นเสียงจากเครื่องยนต์, โรงงานต่าง ๆ ในบ้านพักอาศัยไม่ควรมีเสียงดังเกินกว่า 50 เดซิเบล

¹ พิชิต สุกุลพรานมณ และคณะ "การสุขาภิบาลบ้านพักอาศัย," การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2515), หน้า 32.

ข. การสั่นสะเทือน (Motion Nuisance) เช่นเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องจักร รถยนต์

ค. กลิ่น (Odor Nuisances) เช่นกลิ่นจากโรงงานฟอกหนัง โรงน้ำปลา อาหารหมักดอง ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนต่อประสาทสัมผัสของมนุษย์มาก

ง. การสลายตัวของขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ (Waste Product Nuisance) เช่น การสลายตัวของพวกสารอินทรีย์ต่าง ๆ ก่อให้เกิดการรบกวนมาก

จ. ควัน (Smoke Nuisance) อาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือรถยนต์ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพมาก

1.4 บ้านพักอาศัยจะต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับใช้เป็นบริเวณบ้านเพื่อจะใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือใช้เป็นที่ออกกำลังกายได้บ้าง

2. บ้านพักอาศัยจะต้องมีลักษณะเป็นไปตามความต้องการทางจิตใจของผู้อยู่อาศัย (Satisfaction of fundamental psychological needs) ความสุขทางใจของผู้อยู่อาศัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในบ้าน ความต้องการทางจิตใจของผู้อยู่อาศัยขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น การจัดบ้านเรือน ความสะอาดเรียบร้อยของบ้าน ความมีสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนบ้านใกล้เคียง และความเป็นอิสระของแต่ละบุคคล (Privacy) เช่น การมีห้องเป็นสัดส่วน

3. มีการป้องกันโรคติดต่อภายในบ้าน (Protection Against Communicable disease) การป้องกันโรคติดต่อภายในบ้านพักอาศัยมีความสำคัญต่อสุขภาพอนามัยของผู้อยู่อาศัยโดยทั่วไป แล้วโรคติดต่อภายในบ้านสามารถป้องกันโดยจัดให้มีสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดเพียงพอ
- มีการกำจัดอุจจาระที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลมีส่วนร่วมที่ถูกสุขลักษณะ
- มีการกำจัดนำโสโครก และขยะมูลฝอย
- ที่เก็บอาหารมีच्छิตปกคลุมจากแมลงหรือสัตว์ต่าง ๆ
- ห้องนอนมีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนคน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

4. มีการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน (Protection Against Accidents) อุบัติเหตุภายในบ้านที่พบเสมอคือการพลัดตกหกล้ม ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ไฟฟ้าช็อต สัตว์มีพิษกัด หรือกินอาหารที่เป็นพิษโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถ้าหากเรามีวิธีป้องกันที่ดีแล้วอุบัติเหตุก็ไม่ควรจะเกิดขึ้น การป้องกันที่ดีและได้ผลนั้น จะต้องทราบถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุแล้วทำการป้องกันที่ต้นเหตุเสียก่อน

นอกจากจะมีบ้านที่ถูกหลักสุขาภิบาลแล้ว ก็อาจจะยังไม่เพียงพอ ยังจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในบริเวณบ้านด้วย เช่นบ้านที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการลักขโมยกันอยู่เสมอ เพื่อนบ้านทะเลาะกันเป็นประจำ เป็นแหล่งมั่วสุมของอันธพาล หรือโสเภณี มีการเล่นการพนัน เสพยาเสพติด ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็กมาก เด็กจะด้รับอิทธิพลในทางที่ไม่ดีไป ซึ่งจะไปมีผลถึงสภาพจิตใจและการปรับตัวของเด็กในอนาคต ดังเช่น นักสังคมวิทยา¹ หลายท่านได้สรุปไว้ว่า

ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรมหาใหม่มีเฉพาะเรื่องที่อยู่อาศัยที่ผิดสุขลักษณะเท่านั้นไม่ คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมก็ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ไม่น้อย เพราะคนที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นมีทั้ง อันธพาล นักเลงหัวไม้ นักสูบบุหรี่อื่น คนวางงาน ฯลฯ บุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่นาเป็นหวง และยังมีผู้ที่นาเป็นหวงที่สุดคือเด็ก เด็กที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมทั้งหลายมีสภาพแวดล้อมที่เลวร้ายตั้งแต่เขาเกิด จึงมักมีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ไปจากปกติธรรมดา

สิ่งแวดล้อมเหล่านี้นอกจากจะมีอิทธิพลต่อความประพฤติหรือพฤติกรรมของเด็กดังกล่าวแล้ว จะมีผลกระทบกระเทือนไม่ถึงการเรียนด้วย เพราะเด็กมีแนวโน้มที่จะถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียได้ง่าย เด็กจะมองเห็นคุณค่าของการเรียนด้อยลงไป โอกาสที่จะเป็นเด็ก

¹มาโนชญ์ เจริญชาชัย, "ความเกรงใจลักษณะความเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือต่อกัน ของนักเรียนที่อาศัยในแหล่งแออัด และที่อาศัยในแหล่งไม่แออัด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2518), หน้า 18.

เกเรหรืออันธพาลมีมากกว่า คังเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก ควรหาทางให้เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ มณฑล สุททปริศา¹ ได้เสนอลักษณะของสภาพที่คังของบ้านเรือนที่ดีไว้ดังต่อไปนี้

1. มีบริเวณกว้างขวางเพียงพอ
2. ดินควรเป็นดินเหนียวปนทราย จะทำให้ไม่มีน้ำขังแฉะแฉะ
3. ไม่เป็นที่ลุ่มมีน้ำขัง
4. มีการระบายอากาศดี
5. ควรห่างไกลจากชุมชนชุมชุนที่แออัด เช่น โรงงานอุตสาหกรรม หรือตลาด
6. เป็นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก
7. ควรเป็นบริเวณที่ปราศจากกลิ่นและเสียงรบกวนต่าง ๆ
8. ควรจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น ไม่อยู่ใกล้โรงฆ่าสัตว์ บ่อนการพนัน สถาน
ที่เรื้องรมย์ บาร์ ไนต์คลับ เป็นต้น

นอกจากสภาพของที่อยู่อาศัย, สิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัยแล้ว สิ่งที่ยังต้องคำนึงถึงอีกอย่างหนึ่งก็คือการย้ายที่อยู่ การย้ายที่อยู่บ่อย ๆ จะมีผลกระทบต่อ การปรับตัวของเด็กด้วย เพราะการย้ายที่อยู่ยอมทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป เด็กจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ความเป็นอยู่และความปลอดภัยทางสังคมของเด็กจะขาดช่วงก็เป็นตอน ๆ เช่นเด็กที่เกิดในที่แห่งหนึ่งได้ปรับตัวจนมีความเคยชินต่อสภาพนั้น ๆ แล้ว ถ้าต้องมีการย้ายที่อยู่ใหม่ก็ต้องไปปรับตัวใหม่ ไปหาเพื่อนใหม่ พอจะสร้างความสนิทสนมได้ หรือเกิดความเคยชิน ก็จำเป็นต้องย้ายที่อยู่อีกทำให้เด็กต้องปรับตัวใหม่อยู่เรื่อย ๆ ซึ่งจะทำให้พัฒนาการทางสังคมของเด็กไม่เจริญเท่าที่ควร ซึ่งผิดจากธรรมชาติของเด็ก เพราะเด็กต้องการเพื่อน ต้องการความสนุกสนาน ต้องการคนที่เข้าใจและรู้ใจ ต้องการ

¹มณฑล สุททปริศา. "ครูและการปรับคนของเด็กวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500), หน้า 22.

คนที่จะให้คำปรึกษาหรือปรับทุกข์ได้ ถ้าในครอบครัวไม่สามารถจะให้สิ่งเหล่านี้แก่เด็กได้เพื่อนจึงมีความจำเป็นมากที่สุด การที่เด็กขาดเพื่อนที่แท้จริงเพราะต้องย้ายไปเรื่อยๆ จะทำให้ชีวิตไม่สมบูรณ์ เสมือนขาดบางสิ่งบางอย่างไป ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจ และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กด้วย เด็กอาจจะหาทางออกอย่างอื่นเพื่อชดเชยในสิ่งที่ต้องการ หรืออาจจะแสดงพฤติกรรมอันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของสังคมออกมาได้ ครอบครัวจึงควรจะตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก โดยเฉพาะครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับลูก ๆ

เมื่อพิจารณาถึงใจความในทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นแล้ว ทำให้ทราบว่าสภาพแวดล้อมทางบ้านทั้ง 3 องค์ประกอบมีอิทธิพลต่อตัวเด็กเป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความเชื่อหรือก่านิยมต่าง ๆ ตลอดจนอาจจะเป็นเครื่องกำหนดวิถีชีวิตในอนาคตของเด็กได้ทีเดียว สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น สิ่งแวดล้อมทางบ้านดังกล่าวก็น่าจะมีอิทธิพลอยู่ไม่แยกเช่นกัน ดังเช่นมีนักการศึกษาท่านหนึ่งชื่อ ฮิลเลียด (Hilliard)¹ ได้กล่าวสนับสนุนว่า "ความสัมพันธ์และความสัมพันธ์ค่านั้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดู กล่าวคือ แม่ของผู้ที่มีความสัมพันธ์นั้นจะให้การอบรมเลี้ยงดูแบบยอมรับมากกว่าหอคติ" นอกจากนี้ก็ยังมีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ทำการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ไว้อีกหลายท่านด้วยกันทั้งในประเทศไทย และในต่างประเทศซึ่งปรากฏผลออกมา ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹Thomas Hilliard and Robert M. Raph, "Maternal Attitude and the Non Achievement Syndrome", The personality and Guidance Journal 47 (March 1969): 424-428

การวิจัยในประเทศไทย

ก. การวิจัยสาเหตุโดยทั่ว ๆ ไปที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ในปี พ.ศ. 2497 สมนึก สุธาธรรม¹ ได้ทำการรวบรวมสาเหตุที่เด็กเรียนไม่ได้โดยตลอดทั้งเสนอวิธีแก้ไขไว้ด้วย จากการรวบรวมพบว่าสาเหตุที่ทำให้เด็กเรียนไม่ได้ ผลนั้นเนื่องมาจาก

1. สภาพส่วนตัว ซึ่งได้แก่ สัดส่วนของร่างกายกับสังคมของเด็ก ร่างกายผิดปกติ ความพิการเล็ก ๆ น้อย ๆ ปมคอयर่างกายเสียโฉม สุขภาพ ความสามารถพิเศษ บางอย่าง ความพร้อมและการบรรลุนิติภาวะของเด็ก
2. สภาพแวดล้อมทางบ้าน ได้แก่ ลักษณะของบ้าน ที่ตั้งของบ้าน สภาพที่อยู่ ชนิกของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว ฐานะของครอบครัว ทักษะคติของพ่อแม่
3. สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ได้แก่ สภาพของโรงเรียน สภาพห้องเรียน

พ.ศ. 2501 ทศนิยม อ่องไพฑูริย์² ได้ศึกษาดังตัวประกอบที่เป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมปลายของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองว่า ต้องการปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีปัญหาทั้งทางบ้าน ทางโรงเรียน และเกี่ยวกับตัวครู สาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของเด็กได้แก่ เด็กเกิดความว้าเหวเมื่ออยู่บ้าน ค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอ มีภาระที่ต้องปฏิบัติทางบ้านมาก โรงเรียนขาดสิ่งดึงดูดใจที่จะทำให้อยากไปโรงเรียน เป็นต้น

¹สมนึก สุธาธรรม, "เหตุที่เด็กเรียนไม่ได้ตลอดและวิธีแก้ไข" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2497) (อัครสำเนา)

²ทศนิยม อ่องไพฑูริย์, "การสืบค้นปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนโรงเรียนรัฐบาล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2502) (อัครสำเนา)

พ.ศ. 2506 ปราชญ์ ปรัชญาธรรมาวงศ์¹ ได้ทำการสำรวจปัญหาของเด็กวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์กับครู โรงเรียน ครอบครัว เพื่อน เงินค่าใช้จ่าย เวลาว่าง ศาสนา และสุขภาพหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช่ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3 และ 5 ซึ่งมีอายุระหว่าง 11-21 ปี รวมทั้งสิ้น 323 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสิ่งที่ปัญหาแก่เด็กในวัยนี้มากที่สุดคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนซึ่ง ได้แก่

- ปัญหาที่เกี่ยวกับครู
- ปัญหาเกี่ยวกับวิชาเรียน

2. ปัญหาทางครอบครัว

3. ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ

4. สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี

ในปี พ.ศ. 2506 อีกเช่นเดียวกัน สุข เศรษฐย์² ได้ทำการศึกษาระยะยาวเพื่อทำการวิเคราะห์ตัวการที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ผลการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น 8 คน ซึ่งเป็น น.ร. ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ รร. สาธิตจุฬา โดยแยกนักเรียนออกเป็น เก่ง 2 คน ปานกลาง 4 คน และอ่อน 2 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีซึ่งนำหนัก วัตถุประสงค์เยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม สังเกต และให้เขียนอัตชีวประวัติ ผลจากการศึกษาปรากฏว่า ตัวการทางร่างกายเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียนหญิงวัยรุ่น 3 คน ตัวการทางความรักระหว่างบิดามารดา และบุตรเป็นอุปสรรคต่อสัมฤทธิ์ผลผลการเรียน

¹ปราชญ์ ปรัชญาธรรมาวงศ์, "ปัญหาการศึกษาของวัยรุ่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506) (อัครสำเนา)

²สุข เศรษฐย์, "การศึกษาตัวการที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ น.ร. วัยรุ่นแปดคน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2506) (อัครสำเนา)

ของ น.ร.ชายวัยรุ่น 1 คน และ น.ร.หญิงวัยรุ่น 2 คนตัวการทางวัฒนธรรมและการ
อบรมทางบ้านเป็นอุปสรรคต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชาย 3 คน และ น.ร.
หญิง 2 คน นอกจากนี้ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ น.ร.ชาย 2 คน และ น.ร.
หญิงอีก 1 คน ยังขึ้นอยู่กับพัฒนาการแห่งตนคือ ความตั้งใจ สนใจและทัศนคติต่อการ
เรียนรู้อันของแต่ละบุคคล นักเรียนวัยรุ่นชาย 2 คนมีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในหมู่เดียว
กัน ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วย การปรับตัวเป็นอุปสรรค
ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ น.ร.หญิงวัยรุ่นที่เรียนปานกลาง 1 คน จากการศึกษา
สรุปได้ว่าตัวการทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของ น.ร.ที่ทำการศึกษา
ทุกคน และมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และตัวการเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความสัมฤทธิ์ผล
ทางการเรียนมากน้อยแตกต่างกันไป

พ.ศ. 2507 นวลศรี เฉลิมรัตน์¹ ได้ทำการสำรวจถึงสาเหตุของการไม่ทำ
การบ้านส่งครูของนักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียน
ในกรุงเทพมหานครจำนวน 5 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏว่า การที่นักเรียน
ดังกล่าวไม่ทำการบ้านส่งครูนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจาก

1. เกี่ยวกับทางโรงเรียนที่เป็นปัญหาคือ สภาพของห้องเรียน แออัด แสง
เข้าไม่พอ
2. เกี่ยวกับตัวครู น.ร.ไม่ชอบการสอนของครู ครูพูดเร็วเกินไป ครูไม่เป็น
กันเอง ให้การบ้านมาก และไม่ยอมอธิบาย เป็นต้น
3. เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง ซึ่งได้แก่ปัญหาสุขภาพ ความวิตกกังวล

¹นวลศรี เฉลิมรัตน์, "สาเหตุของการไม่ทำการบ้านส่งครูของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2507) (อัครสำเนา)

พ.ศ. 2513 ภรณี ธรรมภรณ์พิลาต¹ ได้ทำการศึกษาถึงสาเหตุการหนีโรงเรียนของ น.ร.ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 5 คน ของ ร.ร.สุวรรณารามวิทยาคม โดยทำการสัมภาษณ์ ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และตัวเด็กเองผลการศึกษาพบว่าสาเหตุการหนี ร.ร.ของเด็ก 5 คนดังกล่าวเนื่องมาจาก

1. เด็กที่มีความสามารถในการเรียนดีกว่าเพื่อน เมื่อที่จะต้องมานั่งเรียนไปพร้อม ๆ กับเพื่อน
2. เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนเกินของครอบครัวคือ พ่อแม่ แยกกันตั้งแต่เล็ก ๆ เด็กอาศัยอยู่กับญาติ ขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา
3. ปัญหาจากการเรียนอ่อน เศรษฐกิจที่บ้าน ปัญหาความอารมณ์เกี่ยวกับบิดามารดา บิดามารดาฐานะยากจน ทำงานหนักบ้านอยู่ในแหล่งสลัม มารดาหารายได้คนเดียว ไม่มีเวลามาสนใจลูกได้เท่าที่ควร
4. เกิดจากการตามใจของครอบครัว, อยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เกเร ไม่ยอมรับรู้ความจริงที่เกิดขึ้นกับตน ไม่เป็นตัวของตัวเอง
5. เนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ, การปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ การถูกผู้ปกครองบังคับ และกำหนดกฎเกณฑ์ให้ประพฤติปฏิบัติตามมากเกินไป

ใน พ.ศ. 2513 อีกเช่นกัน ประยูทธิ วัชรระคินย์² ได้ทำการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความมุ่งหวัง

¹ภรณี ธรรมภรณ์พิลาต, "การศึกษาศาเหตุการหนีเรียนของนักเรียนห้าคนพร้อมทั้งวิธีการให้คำปรึกษาเพื่อการช่วยเหลือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2513)

²ประยูทธิ วัชรระคินย์, "ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความมุ่งหวังในการเรียนของ น.ร.ชั้น ม.ศ. 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ปีการศึกษา 2513" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2513)

ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 199 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการ
วิจัยปรากฏว่า

1. เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ในแบบการ
ให้ความรักและการลงโทษน้อย แต่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบการคาดหวังเอาจับเด็กมาก
2. เด็กชายและเด็กหญิงที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ในแบบการคาดหวัง
เอาจับเด็กจะมีระดับความมุ่งหวังในการเรียนต่างกัน

ในปี พ.ศ. 2516 แพร้วพิมพ์ ประโทนเทพ¹ ได้ทำการศึกษาถึงสภาวะ
ครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายในโรงเรียนเขตอำเภอยานนาวา
จำนวน 165 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏว่าสาเหตุที่ทำให้นักเรียนต้องเรียนซ้ำ
ชั้นนั้นเป็นเพราะ

1. เกี่ยวกับสภาวะของครอบครัว เช่น รายได้ของครอบครัว ความสะดวก
สบายต่าง ๆ ภายในบ้าน

2. บิดามารดาไม่สนใจและไม่สนับสนุนเรื่องการศึกษาเท่าที่ควร

3. เกี่ยวกับสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนที่บ้าน เช่น ไม่มีผู้คอยแนะนำ มีสิ่ง

รบกวน

4. เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้านไม่ดี ไม่มีที่ทำงานส่วนตัว บ้านตั้งอยู่ในแหล่ง

ชุมชน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ แพร้วพิมพ์ ประโทนเทพ, "สภาวะทางครอบครัวของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เรียน
ซ้ำชั้นในเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2516" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516) (อักษำเนา)

ในปี พ.ศ. 2517 มนตรีพิทย บัญเรือง¹ ได้ทำการศึกษาถึงสภาพแวดล้อมและครอบครัวของนักเรียนที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอคูสิดิจ จำนวน 30 คน โดยใช้แบบสอบถาม ผลปรากฏว่า

1. บิดาของเด็กที่ไม่มีปัญหามีอาชีพค่อนข้างดีกว่าบิดาของเด็กที่มีปัญหา
2. สถานภาพทางการสมรสของบิดามารดาของเด็กทั้ง 2 พวกไม่แตกต่างกัน
3. เด็กทั้ง 2 พวกส่วนใหญ่อยู่กับพ่อแม่เหมือนกัน
4. สมาชิกในครอบครัวของเด็กที่ไม่มีปัญหามีจำนวนน้อยกว่า
5. เด็กทั้ง 2 พวกส่วนใหญ่มีความรู้สึกต่อบิดามารดา รักตนมาก
6. สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวเด็กที่มีปัญหามักมีการทะเลาะกันบ่อย
7. เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายไม่มีปัญหาสำหรับนักเรียนทั้ง 2 พวก
8. ระดับการศึกษาของผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง 2 พวกไม่แตกต่างกัน
9. สภาพที่อยู่อาศัยของเด็กที่มีปัญหาส่วนใหญ่เป็นบ้านเช่า เด็กที่ไม่มีปัญหามักเป็นบ้านของตนเอง
10. ลักษณะชุมชนที่เด็กทั้ง 2 พวกอยู่ส่วนใหญ่เป็นย่านการค้า

ข. การวิจัยเกี่ยวกับเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในปี พ.ศ. 2507 คณะครุศาสตร์ (Faculty of Education)² ได้ทำโครงการวิจัยขั้นริเริ่ม (A Pilot Project) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์

มนตรีพิทย บัญเรือง, "สภาพแวดล้อมและครอบครัวของนักเรียนที่มีปัญหาและไม่มีปัญหาในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอคูสิดิจ กรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517) (อัครสำเนา)

²Faculty of Education, "Factors Related to Achievement Among Pratom I Pupil," (A Pilot Project), Educational Bulletin (Chulalongkorn University, 1964), p. 47.

กับความสามารถในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 90 คน ผลปรากฏว่า ความสามารถในการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภูมิหลังของฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียน

ในปี พ.ศ. 2507-2508 กรมสามัญศึกษา¹ ได้ทำการวิจัยถึงสาเหตุที่เด็ก ไม่ได้เข้าสอบในโรงเรียนประชาบาล จังหวัดกาญจนบุรี ใช้เด็กจากอำเภอต่าง ๆ ทุก อำเภอ จำนวน 200 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เด็ก ผู้ปกครอง ครูประจำชั้น ครูใหญ่ พร้อมทั้งการสังเกต ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจสังคมและ สภาพเกี่ยวกับตัวเด็กที่ไม่ได้เข้าสอบดังนี้

1. เกี่ยวกับอาชีพ อาชีพหลักของผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเรียง จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การทำไร่ ทำนา รับจ้าง และอาชีพเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

2. เกี่ยวกับรายได้และรายจ่ายของครอบครัว ตามลักษณะของอาชีพปรากฏว่า เป็นรายได้ประเภทผลิตผลจากไร่นาเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครองก็เก็บผลิตผลเหล่านี้ไว้เพื่อ เลี้ยงครอบครัวและนำบางส่วนไปขายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค รายได้ที่เป็น เงินสำหรับใช้จ่ายจึงมีจำกัดไม่เพียงพอ

3. เกี่ยวกับสภาพครอบครัว รายเฉลี่ยสมาชิกของครอบครัวมีประมาณ 6 คน ครอบครัวขนาดเล็กที่สุดมีสมาชิกอยู่ 2 คน ขนาดใหญ่ที่สุด 13 คน จำนวนบุตรโดยเฉลี่ย ครอบครัวละประมาณ 5 คน

4. เกี่ยวกับสุขภาพ เด็กที่มีเวลาเรียนพอแต่ไม่ได้เข้าสอบเนื่องจากเจ็บป่วย มีถึง 24.84%

5. เกี่ยวกับความยากจนของผู้ปกครอง

¹กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "สาเหตุที่เด็กไม่ได้เข้าสอบใน โรงเรียนประชาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี ในปี 2507-2508" รายงานการวิจัยสาเหตุที่ เด็กไม่ได้เข้าสอบในโรงเรียนประชาบาลในจังหวัดกาญจนบุรี (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2509), หน้า 12-18.

- อาหารกลางวัน นักเรียนส่วนมากไม่ไ้กินหรือบางคนกินบ้างไม่ไ้กิน บ้าง และไม่ไ้รับเงินจากผู้ปกครองมาเป็นค่าอาหารกลางวัน บางที่ไ้ของออก

- เครื่องนุ่งห่ม ผู้ปกครองส่วนมากยากจนไม่มีเงินจะซื้อเสื้อผ้าให้เด็กได้ มาโรงเรียนไ้แค่เพียงพอ

- ซากแกล่นเครื่องเล่นเรียน บางคนมีสมุดเพียงเล่มเดียวและกินสอ 1 แหวง

- เกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็ก เด็กต้องช่วยเหลือผู้ปกครองทุกวัน หรือแทบทุกวัน งานที่ไ้ต้องช่วยทำมีทั้งงานประจำ เช่นงานบ้าน เลี้ยงน่อง ตักน้ำ และงานอาชีพ เช่นช่วยทำไร่ทำนา ตักพื้น เหวถ่าน เป็นต้น

- เกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ผู้ปกครองส่วนมากสนับสนุนการศึกษาของเด็ก แต่ไม่ทราบว่าจะช่วยเหลืออย่างไรเพราะตนเองยังไม่รู้หนังสือ ส่วนใหญ่ไ้แต่เคื่อนให้ไปโรงเรียนเท่านั้น

- เกี่ยวกับการอุปสรรคอื่น ๆ นักเรียนที่อยู่ทางไกลโรงเรียนเกิน 2 ก.ม. ขึ้นไปมีถึง 30-32% การเดินทางส่วนมากใช้วิธีเดิน ซึ่งบางถูกไ้ไม่สะดวก เช่นในตอนที่มีน้ำหลากหรือฝนตก

ในปี พ.ศ. 2512 วัฒนา พุ่มเล็ก¹ ไ้ทำการศึกษาเปรียบเทียบของค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 232 คน ซึ่งมีความสามารถในการเรียนสูงและต่ำ โดยการใช้แบบสอบถาม สอบถามผู้ปกครองและนักเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีปัญหาด้านสุขภาพ การเงิน ครอบครั้ว การเรียน การคบเพื่อน น้อยกว่านักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำ

¹ วัฒนา พุ่มเล็ก, "การศึกษาเปรียบเทียบของค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนต่ำระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512) (อัครสำเนา)

2. นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์กับบิกามารคาและพี่น้องดีกว่า
3. จำนวนพี่น้องของนักเรียนทั้ง 2 พวกไม่แตกต่างกัน
4. บิกามารคาของนักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีแนวโน้มจะมีรายได้ดีกว่า
5. บิกามารคาของเด็กที่มีความสามารถในการเรียนสูงมีความคิดเกี่ยวกับแผนชีวิตในอนาคตของบุตร ให้คำแนะนำเรื่องการเรียน และเป็นผู้ที่บุตรปรับทุกข์ด้วยมากกว่า
6. นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงมีความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคม ศิลปะ กิจกรรมด้านวิชาการ อาชีพแพทย์ และการอ่านหนังสือมากกว่า

ในปี พ.ศ. 2513 สังก์ อูรานันท์¹ ได้ทำการวิจัยถึงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และภาวะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการที่ทำให้เด็กไม่ได้เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษาภาคบังคับ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนประถมที่อยู่ในรัศมี 2 ก.ม. จากโรงเรียนประถมปลาย จำนวน 215 คน ผลปรากฏว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กไม่เรียนต่อหลังจากจบ ป.4 แล้วก็คือ มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุด ในจำนวนเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนต่อทั้งหมดครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน นอกจากนั้นเนื่องจากความต้องการใช้แรงงานเด็ก สภาพทางสังคมและสภาวะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการ เช่นผู้ปกครองไม่ส่งเสริม การเดินทางไม่สะดวก สติปัญญาไม่ดี ฯลฯ

¹ สังก์ อูรานันท์, "สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาวะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการที่ทำให้เด็กไม่เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษาภาคบังคับของจังหวัดเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513) (อัครสำเนา)

ในปี พ.ศ. 2514 สุวิทย์ สัจโยคะ¹ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครู ปีที่ 2 และปีที่ 4 ในภาคศึกษา 6 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีความคิดวามิคา มารคา ของคนมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างต่ำ จะมีการปรับตัวไม่คล่องและมีผลกระทบกระเทือนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

ในปี พ.ศ. 2514 เช่นกัน จ्ञานง ผลบุญ² ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจการปรับตัวและกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำโดยใช้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2514 ของวิทยาลัยครูภาคเหนือจำนวน 515 คน ผลปรากฏว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเข้าร่วมกิจกรรมในวิทยาลัยมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านการปรับตัวของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำไม่แตกต่างกันมากนัก

¹สุวิทย์ สัจโยคะ, "การศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นปีที่ 2 และประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 ณ วิทยาลัยครูในภาคศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2514) (อัครสำเนา).

²จ্ঞานง ผลบุญ, "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจการปรับตัวและกิจกรรมในวิทยาลัยของนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ." (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2514) (อัครสำเนา).

ค. การวิจัยเกี่ยวกับสภาพของที่อยู่อาศัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในปี พ.ศ. 2514 มาโนชญ์ เชี่ยวชาญ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความ-
เกรงใจ ลักษณะความเป็นผู้นำและการให้ความร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนที่อาศัยใน
แหล่งแออัดและไม่แออัด" กล่าวว่ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ทำให้มีเฉพาะในเรื่องที่อยู่
อาศัยที่ผิดสุขลักษณะเท่านั้นไม่ คนที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมก็ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ
ไม่น้อย เพราะคนที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมมีทั้งอันธพาล นักเลงหัวไม้ นักสเบเฮโรอื่น
คนว่างงาน ฯลฯ บุคคลเหล่านั้นนับเป็นบุคคลที่นำเป็นห่วงและยังมีผู้ที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือ
เด็ก เด็กที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมทั้งหลายมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายตั้งแต่แรกเกิด
จึงมีพฤติกรรมที่แปลก ๆ ไปจากปกติธรรมดาเพราะเป็นที่ทราบกันแล้วว่าสิ่งแวดล้อมทำ
ให้พฤติกรรมของคนแตกต่างกัน

การวิจัยในต่างประเทศ

ก. เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน (เด็กกับพ่อแม่, เด็กกับสมาชิกอื่น ๆ)

ในปี ค.ศ. 1898 เฮอร์ล็อก (Hurlock)² ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ
จิตวิทยาของเด็กและได้สรุปว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักจะมาจกครอบครัว
ที่บิดามารดามีทัศนคติที่ดีต่อกันและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การที่เด็กมีบิดามารดา
ที่เข้าใจคนให้ความรักความอบอุ่นและช่วยเหลือในยามที่ตองการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี

¹มาโนชญ์ เชี่ยวชาญ, "ความเกรงใจลักษณะความเป็นผู้นำและการให้ความ
ร่วมมือต่อกลุ่มของนักเรียนที่อาศัยในแหล่งแออัดและที่อาศัยในแหล่งไม่แออัด." (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2514)

²Elizabeth B. Hurlock, Developmental Psychology, 3d ed.
(New York : McGraw - Hill Company, 1898), p. 926.

และการไม่มีปัญหาทางบ้านจะทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

ในปี ค.ศ. 1954 แมรี อี TUTTON¹ ได้เขียนถึงรายละเอียดที่ได้จากการศึกษารายบุคคล นักเรียนชายอายุ 17 ปี คนหนึ่ง ซึ่งบิดามารดาหย่าร้างกัน และบิดาได้ทำการสมรสใหม่ นักเรียนคนนี้มีปัญหาขัดแย้งในตัวเองตลอดเวลา ผลการเรียนที่เคยดีกลับต่ำลงอย่างน่าเป็นห่วง แต่เขาก็สามารถสอบผ่านได้ทุกครั้ง คะแนนต่ำลงมาตามลำดับ แต่ก่อนเคยเป็นคนที่ชอบร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนแต่กลับไม่ร่วมเลย กลายเป็นคนที่มีความลังเลใจ ไม่เชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง จะทำสิ่งใดต้องมีผู้คอยให้กำลังใจและสนับสนุน ไม่สามารถเข้ากับเพื่อนได้ จากการศึกษาพบว่สาเหตุเป็นเพราะนักเรียนขาดการแนะนำ ขาดการเอาใจใส่สนับสนุนจากครอบครัว ประกอบกับปัญหาทางอารมณ์ของเด็กด้วย

ในปี ค.ศ. 1959 โยน ซี WATTS² ได้ทำการศึกษาถึงบุคลิกภาพและสาเหตุของความล้มเหลวในการเรียนของนักเรียน 53 คน (ระดับเกรด 10) จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 260 คน โดยจัดรายการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล ผลปรากฏว่านอกจากพวกที่มีปัญหาค่านสติปัญญาแล้ว แต่ละคนยังมีปัญหาสำคัญ ๆ อย่างน้อย 2 ปัญหาขึ้นไป ปัญหาที่พบบ่อยที่สุดคือปัญหาสติปัญญาค่าต่ำกว่าปกติ, ความขัดแย้งภายในครอบครัว บิดามารดามีการศึกษาลด, โยกย้ายครอบครัวบ่อย ๆ

¹M.E. Tutton, "Care Full of Question," Personnel and Guidance Journal 33 (November, 1954) : 168 - 169.

²Y.C. Watts, "A Study of High - School Failures," The Bulletin of the National Association of Secondary School Principals. 43 (October, 1959) : 69 - 75.

ในปี ค.ศ. 1961 มอร์โร และวิลสัน (Morrow and Wilson)¹ ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมักจะมีบิดาที่ให้การชมเชยและยอมรับ แสดงความสนใจและเข้าใจเด็กอย่างมาก เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและเลียนแบบพ่อแม่ ในทางตรงกันข้าม เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักจะมีบิดามารดาที่ขมขื่น เข้มงวด กวดขันเด็กจนเกินไป และลงโทษเด็กบ่อย ๆ หรือมีอะไรรบกวนหรือฉีกกันเด็กมากจนเกินไป และแสดงให้เห็นว่ามีความคาดหวังเอาากับเด็กในเรื่องความสำเร็จอย่างสูงหรือต่ำมากเกินไป

ในปี ค.ศ. 1962 เคิร์ท (Kurtz)² ได้ทำการศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมักมาจากบ้านซึ่งมีบรรยากาศทางอารมณ์ซึ่งไม่มีความสุข มีเพื่อนน้อย และเพื่อนเหล่านี้มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีคือโรงเรียน รู้สึกว่าตนเองมีปัญหาน้อย ไม่มีความสุขชอบงานที่ไม่ใช้วิชาการมากกว่างานทางวิชาการ มีความทะเยอทะยานน้อย และมีความคาดหวังเกี่ยวกับตัวเองต่ำ

¹William R. Morrow and Other, "Family Relations of Bright High Achieving and Under Achieving High School Boy," Child Development, 32 (April, 1962) : 500 - 506.

²Edward Frankel, "A Comparative Study of Achieving and Under Achiving High School Boys of High Intellectual Ability," Reading in Educational Psychology (New York : the Macmillan Company, 1962), pp. 174 - 179.

ข. การวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในปี ค.ศ. 1963 แอชเวิร์ธ (Ashworth)¹ ได้ศึกษาเปรียบเทียบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้และต่ำกว่าที่คาดไว้จะมีพื้นฐานแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่

1. ระดับเศรษฐกิจและสังคม 2. อาชีพและความมั่นคงในอาชีพของผู้ปกครอง 3. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง 4. โอกาสที่นักเรียนจะอ่านหนังสือและทัศนอาจารย์ 5. โอกาสที่นักเรียนจะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 6. ปัญหาสุขภาพนักเรียน 7. ความรับผิดชอบของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน 8. ความร่วมมือของผู้ปกครองที่มีต่อกิจกรรมของโรงเรียน ใช้เด็กเกรด 5 และ 6 จำนวน 178 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มบวกมี I.Q. 150 กลุ่มลบ 125 ใช้แบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์และทัศนคติภาวะของนักเรียน ผลจากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามผู้ปกครอง ครู นักเรียน และพยาบาล สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

2. ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มบวกเอาใจใส่และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักเรียนมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มลบ

3. แรงกระตุ้นจากผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

¹ Morion S. Ashworth, "A Comparative Study of Selected Background Factors Related to Achievement of Fifth and Sixth Grade Students," Dissertation Abstract, 24 : 3224 - A, 1963.

4. อายุและเพศ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยมาก
5. โอกาสที่นักเรียนจะอ่านหนังสือที่มีคุณค่าและการทัศนศึกษาทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน

ในปี ค.ศ. 1768 จอนตัน เฟดเคอริค (John Federic) ได้ทำการศึกษาพื้นฐานทางการศึกษา สังคมและภาวะเศรษฐกิจของนักศึกษาหลักสูตรวิศวกรรมและเทคนิค โดยมุ่งจะวิเคราะห์ความแตกต่างขององค์ประกอบทั้ง 3 เพื่อประโยชน์ในการให้คำปรึกษา เขาพบว่าองค์ประกอบด้านสังคมและเศรษฐกิจของนักเรียนทั้งกลุ่มที่เรียนดีและเรียนไม่ดี ไม่มีความแตกต่างกันเลย

✓ ในปี ค.ศ. 1962 โทบี้ (Toby)² พบว่าระดับชั้นในทางสังคมของครอบครัวของเด็กวัยรุ่นเป็นสิ่งที่มียุทธผลอย่างมากในการปรับตัวให้เข้ากับการศึกษาของเด็กและเด็กที่มาจากครอบครัวระดับกลางมีกำลังใจเหนือกว่าเด็กอื่นที่มาจากครอบครัวที่ยากจนในการแข่งขันทางด้านวิชาการ

¹John Federic Van Derstice, "The Educational, Social, and Economic Background of Engineering and Technical Students Analyzed of Purpose of Establishing Profiles for use in Counseling," Dissertation Abstract, 5 : 1431 A , November, 1768.

²Jackson Toby, "Orientation as a Factor in the School Maladjustment of Lower Class Children," Journal of Educational Psychology, 55 (August, 1964) : 219 - 227.

ในปี ค.ศ. 1965 โวลฟอร์ด (Wolford)¹ ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับ
 ปัญหานักเรียนที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน พบว่า การที่นักเรียนต้องออกจากโรงเรียน
 นั้น เนื่องมาจากลักษณะส่วนตัว คือ อายุมากกว่าคนอื่น และเรียนอ่อน จากลักษณะ
 ของครอบครัวคือ ผู้ปกครองไม่รับการศึกษาต่อ รายได้น้อย ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพ
 น้อย และมีสถานการณทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่
 ไม่สนใจในกิจกรรมของโรงเรียน ต้องทำงานหาเงินในการเรียนควย เพราะผู้ปกครอง
 ส่งเงินมาให้ไม่เพียงพอ

ในปี ค.ศ. 1966 บิวเชอร์ (Buescher)² ได้ศึกษาตัวแปรทางค่านที่ไม่ใช่
 สติปัญญาโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่สภาพครอบครัว
 ความอิสระ เพื่อน ความรู้สำนึกตน ประเพณีวัฒนธรรม แรงจูงใจ ผลปรากฏว่าสภาพ
 ของครอบครัวซึ่งสืบเนื่องมาจากเรื่องเศรษฐกิจนั้นเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

¹Melvin Eval Wolford, "An Analysis of Selected Educational Philosophies as Pertinent to Dropout Problem, Dissertation Abstract, 25 : 2561 - 2562, April, 1965.

²Ruth Marie Buescher, "The Relationship between Selected Noncognitive Variables and Academic Achievement of the College Woman in Varies Field of Study," in Dissertation Abstract 30 : 975, 1966.

ในปี ค.ศ. 1967 ราชแมน (Rahman)¹ พบว่าเด็กที่ต้อออกจากโรงเรียน ก่อนสำเร็จนั้นก่เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ คือ ขาดทุนทรัพย์ จะซื้อหนังสือและสิ่ง จำเป็นอื่น ๆ สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ไม่มีเงินค่าเล่าเรียน สอดทก สุขภาพไม่ดี การคมนาคมไม่สะดวก

ในปี ค.ศ. 1968 ฟิลลิปส์ (Phillips)² ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบทางค่าน ที่ไม่ใช่สติปัญญาคือ ค่านจิตวิทยา สังคมวิทยา และค่านเศรษฐกิจของนักศึกษาระดับ ปริญญาเอกที่มีความสัมพันธ์กับการเรียน สำเร็จและไม่สำเร็จในมหาวิทยาลัย Alabama พบว่า แรงจูงใจที่ทำให้ใคร้ความสำเร็จที่สำคัญคือการได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน เช่นทุนการศึกษาต่าง ๆ เงินช่วยเหลือมีผู้สนับสนุนเงินอย่างเพียงพอ มีความสัมพันธ์ กับนักศึกษาควยกันเป็นอย่างดี ฯลฯ ผู้เรียนไม่สำเร็จเป็นเพราะขาดแรงจูงใจที่สำคัญ ที่สุดคือ มีเงินใช้ไม่เพียงพอ ขาดการช่วยเหลือทางการเงิน มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ได้ไม่ดี

ในปี ค.ศ. 1970 มอนต์โกเมอรี (Montgomery)³ ได้ทำการศึกษา -

¹Syed A. Rahman, "An Investigation of the extent and causes of dropout in class III through of the Secondary Schools of Dacca, East Pahiston heming, 1965," in Dessertation Abstract, 28 : 405, 1967.

²Phillips Charles Derwood, "A Study of Nonintellective Factors Correlated with the Complement of Doctoral Program in a College of Education," Dissertation Abstract, 5 : 1463A November, 1968.

³Mary Ann Montgomery, "An Investigation of Students who Succeeded Academically and those who do not Succeeded Academically in a Community College," Dissertation Abstract, 31 : 157, 1970.

นักเรียนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จในค่านวิชาการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน (Community College) ของอเล็กซานเดรีย (Allegheny) พบว่า นักเรียนที่เรียนไม่สำเร็จนั้นมีปัญหาด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่ และการรับจ้างทำงานมากกว่าพวกที่เรียนสำเร็จ

จากการศึกษาและวิจัยของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาที่กล่าวมาแล้วจะพบว่า ส่วนใหญ่แล้ว ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของเด็กกับสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว สภาพและสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่อยู่อาศัยต่างก็มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแทบทั้งสิ้น แต่การวิจัยดังกล่าวแล้วส่วนใหญ่เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาถึงตัวแปรทั้งหลาย ๆ อย่างไม่เฉพาะเจาะจงแต่ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านเท่านั้น และนอกจากนั้นยังเป็นการวิจัยที่ทำกับนักเรียนหรือนักศึกษาในระดับอื่นและเป็นนักเรียนในสวนกลางเสียเป็นส่วนใหญ่ ยังมิได้มีการวิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งอยู่ในส่วนภูมิภาคเลย

อนึ่ง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นเป็นเด็กที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น หรือวัยแห่งปัญหาซึ่งเป็นวัยที่ น่าจะให้ความสนใจเป็นอย่างมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นเด็กที่อยู่ในส่วนภูมิภาคซึ่งอาจจะมีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่แตกต่างออกไปจากเด็กที่อยู่ในสวนกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษานี้ในเรื่องนี้ และคาดว่าผลของการวิจัยคงจะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการศึกษาของนักเรียนระดับนี้ได้ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย